

N:o 10.

Med förslag till motion till Finlands riksdag om upphävande av särskilda jordskatter inom landskapet Åland.

L a n d s k a p s n ä m n d e n s fram-
ställning till Ålands landsting med förslag
till motion till Finlands riksdag om upphävande
av särskilda jordskatter inom landskapet Åland.

Uti skrivelse för den 19 sistlidne december har Landstinget upp-
manat Landskapsnämnden att till Landstingets nästa session inkomma med
bl.a. förslag till motion, avsedd att inlämnas till Riksdagen i syfte
att jord- och grundskatterna måtte upphävas jämväl i landskapet Åland,
under förutsättning likväl, att Riksdagen bifallit regeringens proposi-
tioner om avlyftande av sagda skatter inom den övriga delen av republi-
ken; varhos Landskapsnämnden tillika uppmanats att vid motionsförslagens
utarbetande egna frågan om vederlag åt landskapet för detsamma sålun-
da frångångna skatteinkomster all möjlig uppmärksamhet.

Med anledning härev får Landskapsnämnden anföra följande: Sedan
Regeringen till 1924 års Riksdag avlåtit proposition om a) upphävande av
särskilda jordskatter, b) upphävande av kronotionden samt c) upphävande
av rubelskatten, hava sagde propositioner av Riksdagen i stadgad ordning
behandlats samt med de kompletteringar, vilka nedan skola beröras jäm-
väl antagits, varefter desamma av Republikens President den 29 sist-
lidne november stadfästas samt såsom lagar om upphävande av ovanupprä-
nade skatter publicerats i rikets författningssamling.

De av Regeringen uppgjorda propositionerna om avskaffande av ifrå-
gavarande skatter äro emellertid, i det avseende de beröra skatternas

uppbärande på Åland, rätt anmärkningsvärda och kunna fördenskull ej av Landskapsnämnden utan vidare förbigås, enär de, enligt Landskapsnämndens uppfattning tyda på att vid utarbetandet av propositionerna Regeringen ej riktigt uppdragit gränserna för rikets och landskapets lagstiftningsrätt.

Jämlikt 9 § mom. 5 uti självstyrelselagen, är nämligen lagstiftningen om sådana skatter och avgifter, vilka skola i republiken allmänna, liksom utgöras, med undantag av de, vilka nämnas i 21 § av sagda lag, behållen rikets myndigheter, som ensamt hava att om desamma besluta, utan avseende å att i lagen av den 11 augusti 1922 § 4 stadgas, att landskapet har rätt att för sina behov använda halva inkomsten av grundskatten, vilket är något helt annat. Emellertid synes regeringen föredraga en avvikande uppfattning, såsom framgår ur motiven till propositionerna om avskaffande av meranämnda skatter. Sålunda utlåter Regeringen sig beträffande propositionen om avlyftande av särskilda grundskatter:

"Med hänsyn därtill att landskapet Åland jemlikt 4 § i lagen den 11 augusti 1922 har rätt att för sina behov använda utöver de skatter, om vilka stadgas i 21 § av lagen den 6 maj 1920, halva inkomsten av grundskatten i sagda landskap, och stadgandet i sistnämnda paragraf har avseende jämväl å den åt landskapet avträdde hälften av jordskatterna, berör de nu ifrågakommande skatternas upphävande icke landskapets andel av skatterna, utan bör beträffande denna andel tillämpas nu gällande

stadganden intill dess landskapet därom möjligen annorlunda besluter."

Regeringen synes sålunda utgått ifrån att sagda grundskatters avlyftande genom riksdagsbeslut ej komme att påverka förhållandet i landskapet, inom vilket sålunda skatterna komme att fortfarande utgöras intill dess landskapet skulle om desamma annorlunda besluta.

En i huvudsak enahanda men dock delvis avvikande uppfattning synes gjort sig gällande inom statsutskottet, som beträffande denna fråga uttalar sig som följer:

" I anseende till att olika tolkningar gjort sig gällande därom, huru en lag i ärendet, därest densamma skulle utfärdas i den av regeringen föreslagna lydelsen komme att inverka på landskapet Ålands rätt att för sina behov använda hälften av de här åsyftade grundskatternas avkortning, har utskottet i lagförslaget infört ett förtydligande tilllägg."

I enlighet härmed införde även statsutskottet tillägget i följande lydelse:

Upphävande gäller ej heller den del av
nämnda skatter, som landskapet Åland jäm-
likt 4 § i lagen av den 11 augusti 1922 är
berättigad att använda för sina behov."

vilket tillägg av Riksdagen godtagits och jämväl återfinnes i den publicerade lagen, vilken sålunda lyder

" Frälseräntan, stadgeräntan, skogsräntan,

skatte för fiske och sälfångst, gårdehömedel, lappmarksskatten ävensom bro- och skallfogdekapparna, så ock från prästerskapets boställen utgående gård, boskapspenningar, taxa och andlig frälseränta benämnda skatter samt från städerna utgående boskapspenningar upphävas från och med den 1 januari 1925. Likväl böru testående rester av tidigare till betalning förfallna skatter i stadgad ordning indrivas. Upphävandet gäller ej heller den del av nämnda skatter, som landskapet Åland jämlikt 4 § 1 lagen av den 11 augusti 1922 är berättigat att använda för sina behov;"

I fråga om övriga ovan nämnda grundskatters upphävande har proceduren inom Regering och Riksdag varit enahanda.

Landskapsnämnden anser sig dock i detta sammanhang skyldig påpeka, att densamma icke har någon som helst anledning att antaga, de anförda myndigheter i något avseende velat inkränkta på landskapets lagskyddade rätt; tvärtom torde, enligt vad Landskapsnämnden tror sig veta, sakförhållandet snarare vara det emotsatta och anförda tillvägagångssätt hava sin orsak i omtanken om att ej träda landskapets rätt för när, även om sagda omtanke skjutit över målet och ledt till åtgärder, vilka enligt Landskapsnämndens uppfattning ej grunda sig på

Ur lagrummets formulering framgår sålunda, att ifrågavarande grundskatter fortsättningsvis i stöd av tidigare stadganden skola till hälften inom landskapet uppbåras, änskönt desamma, enligt bestämmelse i sagda lag, från innevarande års ingång ej vidare utgöras inom republiken i övrigt. En direkt påföljd härav är då den, att landskapets invånare komma att beskattas hårdare än befolkningen i den övriga republiken, vilket ju innebär ett förfördelande av landskapet i detta avseende. Visserligen stadgas i 26 § av självstyrelselagen, att, i händelse det vid den skatteutjämning, som jämlikt siståberopade lagrum skall äga rum vart tredje år, skulle framgå, att beskattningen i landskapet för självförvaltningens ordinarie behov är proportionsvis högre än beskattningen för motsvarande ändamål annorstädes i republiken, bidrag skall ur statsmedel åt landskapet utgivas. Men en sådan procedur bleve uppenbart synnerligen obekväm och omständlig, för att icke säga praktiskt omöjlig, ty densamma förutsätter då även att en restitution av den sålunda uppburna halva grundskatten skall äga rum. Men alldenstund säkerligen i ett stort antal fall denna restitution komme att ske till tidigare skattebetalares rättsinnehavare, eftersom ett antal av dem hos vilka skattebeloppen upptagits, vid tiden för utjämningen sannolikt avlidit, komme restitutionen i dylik händelse att bliva synnerligen mödosam, helst då beaktas bör, att i nästan varje sterbhus på Åland ett större eller mindre antal delägare vistas utom Europa. Landskapsnämnden håller sålunda för, att denna utväg praktiskt sett ej är

främkomlig.

Men då emellertid en utväg måste sökas för att förekomma sagda beskattnings och dess konsekvenser, kan Landskapsnämnden ej finna någon annan möjlighet härtill än att Landstinget ville till Finlands Riksdag ingå med motion därom, att den ifrågakomna halva grundskatten inom landskapet Åland bleve genom lag avlyftad jämväl inom landskapet.

Härvid är dock en omständighet av vikt att beakta. Om man nämligen vid frågans behandling i Regering och Riksdag ~~är~~ ansett, att i händelse landskapets myndigheter funne anledning föreligga att jämväl för landskapets vidkommande upphäva grundskatten, något vederlag för den landskapet frångångna skatteandelen ej vidare behövde ifrågakomma, så torde man inom landskapet ej kunna förena sig om en dylik slutsats. För landskapets vidkommande är tvärtom det så mycket viktigare, att rätten till vederlag ej går förlorad, som ju halva grundskatten, enligt den övertygelse, som i landskapet uppbäres och som jämväl kommit till uttryck uti landskapets av Landstinget antagna budget, enligt Genevebeslutet av 1921 icke kan, utan ett otillåtligt jonglerande med de logiska begreppen, anses hava blivit landskapet tillerkänd för bestridande av dess med de ordinarie behoven förknippade utgifter, utan tvärtom måste anses hava karaktären av en landskapets enskilda inkomst, för vars användning detsamma sålunda ej är redovisningsskyldig till riket.

Vid sådant förhållande torde även landskapets rätt till vederlag ur allmänna statsmedel för den ifrågångna andelen i grundskatten vara

tydlig. En viss svårighet föreligger ju dock i detta avseende såtillvida, att grundskatten på grund av fluktuationer i markegången rönt motsvarande påverkan och sålunda utgått med olika belopp för varje år, och har särskilt under de senaste åren myntvärdets fall avspeglat sig i en betydande förhöjning av grundskatten. Då man emellertid med fullt skäl torde kunna antaga att den finländska valutan i stort sett numera stabiliserats, kunde enligt Landskapsnämndens mening lämpligast vederlagets storlek bestämmas med ledning av av medeltalet för grundskatten under de tre senaste åren.

Med avseende härå får Landskapsnämnden föreslå, att Landstinget ville till Finlands Riksdag ingå med motioner om avlyftande av även den del av grundskatten inom landskapet Åland, varav inkomsten jämlikt 4 § i lagen av den 11 augusti 1922 blivit till landskapet avträdd, därvid Landskapsnämnden tillika fått fästa Landstingets uppmärksamhet vid att upphävande av såväl rubelskatten som kronotioden av Riksdagen skett i den ordning som om stiftande, ändring eller upphävande av grundlag är stadgat, varemot Riksdagens beslut om avlyftande av särskilda andra jordskatter träffats i vanlig lagstiftningsordning. Då emellertid en lag i sistnämnt syfte även kommer att materiellt påverka lag, som stiftats i grundlagsordning torde ändringsstadgande böra utfärdas i samma ordning som om gällande grundlag är stadgat. Enligt Landskapsnämndens mening kunde ^{de} för vinnande av det avsedda syftet nödvändiga lagarna vara av följande lydelse:

" L A G

angående upphävande av den hälft av särskilda jordskatter, jämlikt 4 § i lagen den 11 augusti 1922, innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning, är till landskapet avträdd.

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 60 § av lantdagsordningen den 20 juli 1906 föreskriver, och med Ålands landstings bifall stadgas som följer:

§ 1.

Den hälft av frälseskatten, stadgeräntan, skogsräntan, skatten för fiske och sälfångst, gårdehömedlen ävensom bro- och skallfogdekapparna, så ock från prästerskapets boställen utgående gärd, boskapspenningar, taxa och andlig frälseränta nämnda skatter, som på grund av stadgandet i 4 § av lagen den 11 augusti 1922, innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning, är till landskapet avträdd, upphäves från den 1 januari 1925, skolande dock till betalning tidigare förfallna belopp av ovannämnda skatter i stadgad ordning indrivs.

§ 2.

För den landskapet frångångna andelen av ovanuppräknade skatter skall varje år vederlag ur statsmedel till landskapet utgivas med ett belopp motsvarande medeltalet för den hälft av

sagda skatter, som under åren 1922, 1923 och 1924 tillfallit eller bort tillfalla landskapet."

" L A G

angående den hälft av rubelskatten, som enligt 4 § 1 lagen av den 11 augusti 1922, innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning, är till landskapet avträdd.

Given i Helsingfors den

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 60 § av lantdagsordningen den 20 juli 1906 föreskriver, och med Ålands landstings bifall, stadgas som följer:

§ 1.

Den hälft av rubelskatten, som på grund av stadgandet i 4 § av lagen den 11 augusti 1922, innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning, är till landskapet avträdd, upphäves från den 1 januari 1925. Dock skola resterande belopp av tidigare debiterad rubelskatt likväl i stadgad ordning indrivas.

§ 2.

För den landskapet frångångna andelen av rubelskatten skall varje år vederlag ur statsmedel till landskapet utgivas med ett belopp, som motsvarar medeltalet för den hälft av rubelskatten, som under åren 1922, 1923 och 1924 tillfallit eller bort till-

falla landskapet.

Helsingfors den

"

" L A G

angående upphävande av den hälft av kronotonden inom landskapet Åland, som jämlikt 4 § i lagen den 11 augusti 1922, innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning, är till landskapet avträdd.

Given i Helsingfors den

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 60 § av lantdagsordningen den 20 juli 1906 föreskriver, och med Ålands landstings bifall stadgas som följer:

§ 1.

Den hälft av kronotonden, som enligt 4 § i lagen av den 11 augusti 1922, innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning, är till landskapet avträdd, upphäves från den 1 januari 1925. Resterande belopp av tidigare till betalning för fallen kronotionde skola likväl i stadgad ordning indrivas.

§ 2.

För den landskapet frångångna andelen av kronotonden skall varje år vederlag ur statsmedel till landskapet utgivas med ett belopp, som motsvarar medeltalet för den hälft av kronotonden som under åren 1922, 1923 och 1924 tillfallit eller bort till-

falla landskapet.

166

Helsingfors, den

Mariehamn den 17 februari 1925.

På Landskapsnämndens vägnar:

Samir Kumar

Werner Kär

L.B.D. 1/190 25.